

Maar bovendien is de stoornis nooit geïsoleerd: nooit blijken bij nauwkeurig onderzoek de verschuivingen in de dynamiek van een concrete praestatie uitsluitend in één werkingssfeer te liggen, doch altijd wortelen ze in den grondslag voor het gedrag van het geheele psychophysische individu.

Op dezen reactievorm van den geheelen persoon is ook gebaseerd de bewerking der symptomatische psychosen door Bonhoeffer. Bij wisselende aetiologie ontdekt hij een relatief vaste typiek van syndromen, als dat van Korsakow, de amentia en het delirium. Bonhoeffer volstond niet met een klinisch-pathologisch registreeren van het statistisch frequent samengaan van op zichzelf staande psychische symptomen, maar hij ordende deze zóódanig in syndromen met een innerlijke structuuréénheid van autonoom psychologischen aard, dat de vraagstelling omtrent de pathologische structuur van het psychische in zijn geheel aan de orde kwam. Voor het syndroom van Korsakow gelukte het Grünbaum en mij deze structuur bloot te leggen, door te wijzen op den gestoorde tijdfactor, waardoor een functioneele dynamiek van dit symptomencomplex kon worden gegeven. Ook hier bleek het dus mogelijk, de pathopsychische structuur op te vatten als een modificatie van den geheelen persoon zooals deze zich uit in de veranderde functie van de algemeenste psychische categorieën.

De totaliteitsgedachte vond een goed voorbereiden bodem in de klinisch-nosologische periode. Kahlbaum wees reeds op de éénheid in de uiteenlopende processen. Daaruit vormde Kraepelin het denkbeeld van een „entité morbide”, waarin de geheele levensloop van het zieke individu, al zijn uitingen en al zijn verbindingen met de buitenwereld moeten opgaan, en volgens Jaspers culmineert in deze idee het gansche streven der psychopathologie. Zijn werk is een heroïeke poging, om de eigenaardigheid der zieke psyche als een concrete levende éénheid te begrijpen.

Het is wel opmerkelijk, hoe de psychologische studie in de psychiatrie aan invloed won door het toenemend werken met het totaliteitsprincipe. Het is, alsof in de ontwikkeling van een wetenschappelijke gedachte omtrent de pathopsychische phae-nomenen deze twee processen naast elkaar gaan, het eene totaliseerend en het andere psychologiseerend, welke processen echter niet alleen gepaard optreden, doch ook innerlijk met elkaar in verband staan. Wanneer namelijk de klinische pathologie, in plaats van met natuurwetenschappelijke ordeningen te werken, gebruik gaat maken van begrippen als doelsamenhang en totaliteit, dan schijnt ze zich wel te houden aan de grenzen van het biologisch weten, maar voert principes in, die ontleend zijn aan de psychologie. De biologie heeft filosofisch-genetisch geen eigen categorieën. Ze werkt met natuurwetenschappelijke vormen, of ontleent ze aan de zielkunde. Zoo kan de psychologie, die het